

සිදුහත් බෝසනාණන් වහන්සේගේ පුණ්‍ය මහිමයේ හැටියට ගිහි ගෙයි රැඳී සිටියේ නම් මුළු ලොවට අගරජ වන සක්විති රජ පදවිය ලැබෙන්නට තිබුණේ ය. එසේ අත ළඟ තිබූ සක්විති සැපත අලුයම ලූ කෙළ පිඩක් සේ අතහැර දමා දෙවියන්ගේ ගරු බුහුමන් මැද නගරයෙන් පිටත් වූ සේක. උන්වහන්සේ ශාක්‍ය රට කෝලිය රට හා මල්ල රට යන රාජ්‍ය තුනම එක රැයකින් පසු කොට තිස් යොදුන් මග ගෙවා අලුයම අනෝමා ගං තෙරට සැපත් වූහ. එහි දී කන්ථක අසුට විලුඹින් සංඥ කොට ගඟෙන් එතෙරට පැන්නවූහ. එහි ඊඳි සළුවක් බඳු සුදු වැලි තලාව මත වැඩ සිට ඡන්ත අමතා මෙසේ පැවසූහ.

“යහලු ඡන්තය, ඔබ මගේ මේ ආහරණක් මේ කන්ථක අශ්වයාත් රැගෙන පෙරලා නුවරට යන්න. මම පැවිදි වන්නෙමි.” එවිට, “මමත් පැවිදි වෙමි” යි ඡන්ත පැවසී ය.

“ඡන්ත මේ ඔබට පැවිදි වීමට සුදුසු වේලාව නොවේ. මගේ පිය රජතුමාත්, සුළු මවත්, දේවිය යසෝදරාවත් මා ගැන කිසිදු තොරතුරක් නොදනිති. දැනටමත් කලබලයටත්, විමතියටත් පත් ව ඇතැයි සිතමි. ඔබ වහා ගොස් මා ගැන සියලු තොරතුරු ඔවුන්ට දන්වන්න. ඔබටත් පසුව පැවිදි වීමට ලැබෙනු අතැ යි” බෝසනාණෝ පැවසූහ.

අනතුරු ව තමාගේ සියලු ආහරණ ඡන්ත ඇමතියා අත තැබූ උන්වහන්සේ මංගල අශ්වයා ද ඔහුට ම භාර කළේ ය. වමතින් කෙස්වැටිය අල්ලාගත් එතුමා දකුණතින් මගුල් කඩුව ගෙන එය සිඳ දැමුවේ ය. කෙස් වැටිය අතට ගත් උන්වහන්සේ “මා බුදුවන්නේ නම් මෙය අහසේ රැඳේවා යි” අහසට විසි කළහ. එය යොදුනක් පමණ අහසෙහි නැගී නැවතුණේ ය.

මෙය දුටු සක් දෙව් රජතුමා එය රන් කරඬුවකින් පිළිගෙන තව්නිසා දෙව් ලොවට ගෙන ගොස් සෑයක තැන්පත් කරවී ය. එය සිළුමිණි සෑය නම් විය. තමා හැඳි කසී සළු තමාගේ පැවිදි බවට නොගැළපේ යැයි උන්වහන්සේට සිතුවේ. එය දැනගත් සටිකාර මහා බ්‍රහ්මයා උන්වහන්සේට අට පිරිකර පූජා කළේ ය. බෝසතාණන් වහන්සේ ඒ අරහත් ධජය හැඳ පොරවාගෙන උතුම් වූ පැවිදි වෙස් ගත්හ. නැවත ඡන්ත ඇමතු උන්වහන්සේ “ඡන්තය, මාගේ මව්පියන්ට මා සුවසේ වෙසෙන බව කියන්න” යි පැවසූහ. ඡන්ත ද බෝසතුන් වැඳ කන්ඵක අසු සමග යන්නට පිටත් විය. ඒ මොහොතේ තම ස්වාමියාගෙන් වියෝවන්නට සිදුවන බව දැන කම්පාවට පත් කන්ඵක අසුට උන්වහන්සේගෙන් වෙන් වී ඇතට යන්නට යන්නට ශෝකය ඉවසාගත නොහැකි විය. ඒ වේදනාවෙන් ම හදවත පැලී ඇඳ වැටුණු අසු මිය ගොස් තව්නිසා දෙව්ලොව කන්ඵක නමින් දිව්‍ය පුත්‍රයෙක් ව උපන්නේ ය. ස්වාමියා අහිමි වීමෙන් ඡන්තට ඇති වූ ශෝකය කන්ඵක මිය යාමෙන් දෙගුණ විය. හෙතෙම හඬමින් වැලපෙමින් ආපසු කිඹුල්වත් නුවර බලා ගියේ ය.

රජගහනුවරට සැපත්වීම

උතුම් වූ පැවිදි බව ලැබූ සිදුහත් තාපසතුමා අනෝමා ගං තෙරින් පිටත් වී ඊට නුදුරෙහි තිබුණු අනුපිය නම් අඹ වනයට පැමිණ එහි සත් දිනක් පමණ පැවිදි සුවය විඳිමින් විසුවේ ය. අටවන දිනයේ දී එතැනින් පිටත් ව ගංගා නම් ගඟින් එතෙර ව තිස්සොදුනක් මග පා ගමනින් වැඩම කොට රජගහනුවරට පිවිසියේ ය. මෙතෙක් රජ සැප විඳිමින් ගත කළ ඉතා සියුමැලි පෙනුමක් ඇති මේ තාපසතුමා රජගහනුවර වැසියන්ට අපූරු දසුනක් විය. සාමාන්‍යයෙන් සිඟා නොයන කෙනෙක් මෙසේ ගෙපිළිවෙලින් පිඬු සිඟා යනු දැක මුළු නුවර ම කැළඹී ගියේ ය. රාජ පුරුෂයෝ බිම්බිසාර රජු බැහැ දැක “දේවයන් වහන්ස, අමුතු කෙනෙක් නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙයි. මිනිසෙක් ද, දෙවියෙක්දැයි සිතාගත නොහැකි යැ” යි දන්වා සිටියහ. රජතුමා ප්‍රාසාදයේ සි මැදුරු කවුළුවෙන් බලා, මහා පුරුෂයාණන් දැක පුදුමයට පත්ව රාජපුරුෂයින් ඇමතී ය. “දරුවෙනි, මේ අමුත්තා ගැන විමසිල්ලෙන් සිටිවි, අමනුෂ්‍යයෙක් නම් නගරය පසු කොට අතුරුදහන් වන්නේ ය. දෙවියෙක් නම් අහසින් යන්නේ ය. නාගයෙක් නම් පොළොවේ කිමිදෙන්නේ ය. මිනිසෙක් නම් කොතැනක හෝ හිඳ ගෙන බත වළඳනු ඇත.”

බෝසත්කුමා ද ලැබුණු ආහාර තමන්ට යැපීමට ප්‍රමාණවත් යැයි දැනුණ විට ආපසු හැරී නගරයෙන් පිට වී පාණ්ඩව පර්වත සෙවණේ නැගෙනහිර බලා වැඩ හිඳ වළඳන්නට සැරසුණේ ය. මෙතෙක් කල් රසමසවුලෙන් යුතු සුවඳැල් සහලේ බත් වැළඳූ එකුමා මෙබඳු කලවම් ආහාරයක් ඇසින්වත් දක නොතිබිණි. වළඳන්නට බත් පිඬු මුවට ලංකරදී එකුමාට අතුණු බහන් මුවින් පිටවන තරම් පිළිකුලක් ඇති විය. ඒ ගැන තමාට ම අවවාද කරගත් එකුමා සිත දැඩි කරගෙන ඒ ආහාර වැළඳුවේ ය.

බිම්බර රජ හමුව

මහබෝසත් කුමා පසුපස විමසිල්ලෙන් හැසිරුණු රාජපුරුෂයෝ වහා රජු බැහැදක මේ සියලු පුවත් දන්වා සිටියෝ ය. බිම්බසාර රජකුමා සැණෙකින් පිටත්ව බෝසතාණන් වහන්සේ වෙත ගොස් වැඳ තොරතුරු විමසී ය. එවිට බෝසතාණෝ, තමන් කවුරුදැ’ යි හඳුන්වාදෙමින්,

“මහරජ, මේ ඉදිරියෙන් ඇති හිමාලය පර්වතයේ පසෙක කෝසල ජනපදයට අයත්, පුරාණයේ සිට පැවත එන, මහ රජ පරපුරකට අයත් ජනපදයක් වේ. ඔවුන්ගේ ගෝත්‍රය ආදිත්‍ය නම්. ජාතියෙන් ශාක්‍ය නම් වෙති. මහරජ, මම එම කුලයෙන් කම්සැප හැර පැවිදි වූවෙක්මි” යි පැවසී ය.

ඒ තොරතුරු ඇසූ බිම්බසාර රජකුමා මේ තමා මෙතෙක් නොදුටු මිතුරු වූ සුද්ධෝදන මහරජ පුත් සිදුහත් රජකුමා බව දැන හැඳින ගත්තේ ය. මේ තරම් හදු යෙෂ්වනයක පසු වෙමින් තවුස්දම් පිරීමට සිතීම ගැන රජකුමා මවිතයටත්, කම්පාවටත් පත් විය. තමා සතු අංග, මගධ දෙරටෙන් ඇති තරම් රජසැප පවරාදීමට කැමති බවත් තමා සමග එක්ව රජකම් කරන ලෙසත් ඉල්ලා සිටියේ ය. ඊට පිළිතුරු දෙන බෝසතාණන් වහන්සේ,

“මහරජ, මම කිසිසේත් කම්සැප සොයන්නෙක් නොවෙමි. පස්කම් සැපයෙහි ආදීනව හඳුනාගතිමි. ඉන් මිදීමට නියම මග පැවිද්ද බව දැනගෙන එය තෝරා ගතිමි. දැන් මගේ සිත ඇලී තිබෙන්නේ නිවන අවබෝධ වන තුරු (ප්‍රධන්) විරියය වැඩීම පිළිබඳව ය. මම ඒ සඳහා පිටත්ව යමි” පැවසූහ. එවිට බිම්බසාර රජකුමා “ස්වාමීනි, ඔබ වහන්සේගේ අදහස එසේ ම ඉටුවේවා. ඔබ ඒකාන්තයෙන් බුදුවනු ඇත. බුදුබව ලබා පළමුකොට ම මගේ නුවරට වඩිනු මැනවැ” යි ඇරයුම් කොට සමුගෙන පෙරළා මාළිගය බලා ගියේ ය.

ආචාර්යවරුන් සොයා යාම

සිදුහත් තාපසතුමා **කිං කුසල ගවේසී ව** (කුසලය කුමක්දැයි සෙවීම) ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී දුක් නිවන මග සොයන්නට පිටත් විය. උන්වහන්සේ පළමුකොට ආලාරකාලාම නම් තාපස ඇදුරුතුමන් වෙත ගියේ ය. එතුමා ආකිඤ්චඤ්ඤායතන නම් තුන්වන අරුපධ්‍යානය ලබා සිටි බලවත් තවුසෙකි. විශාල ශ්‍රාවක පිරිසක් එතුමා ළඟ තවුස්දම් පුරමින් සිටියහ. ආලාරකාලාම තුමාගේ පිළිවෙල ගැන පැහැදුණු බෝසත්තුමා එතුමාගේ දර්ශනය ඉක්මනින් උගත්තේ ය. වෙර වැඩු එතුමා නොබෝ දිනකින් ආකිඤ්චඤ්ඤායතන ධ්‍යානයට පත් විය. තමන් පත් වූ ධ්‍යානයට ම තම ශ්‍රාවකයා ද පැමිණි බව දැනගත් ආලාරකාලාම තුමා අපි මේ ශ්‍රාවක පිරිස සම සමව බෙදාගෙන පාලනය කරමු යි යෝජනා කළේ ය. එහෙත් එය සසර දුකින් මිදීමට මග නොවේ ය. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන නම් බ්‍රහ්මලොව ඉපදීමට පමණක් හේතු වන්නේ යැයි වටහාගත් බෝසත් තුමා ආලාරකාලාම ඇදුරුතුමන්ගෙන් සමුගෙන පිටත් විය.

දෙවනුව එතුමන් ගියේ මිනිසුන්, දෙවියන්, බ්‍රහ්මයන් සහිත තුන් ලෝකයේ ම ඉහළ ම ධ්‍යානය වන නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණ සිටි උද්දකරාමපුත්‍ර තුමා වෙතට ය. එතුමාගේ දර්ශනය ද ඉතා ඉක්මනින් ඉගෙන ගත් බෝසත්තුමා නොබෝ දිනකින් ම වෙර වඩා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන ධ්‍යානය අවබෝධ කළේ ය. ඒ ගුරුතුමා ද පෙර සේම තමාගේ පිරිස පාලනය භාර දී සියලු ගරු සැලකිලි කරන්නට පටන් ගත්තේ ය. නමුත් එය ද නිවන නොවේ. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය බ්‍රහ්මලොව ඉපදීමට ප්‍රමාණවත් ධ්‍යානයකි. ඒ බ්‍රහ්මලොව ආයුෂ ගෙවා අවසන් වූ පසු නැවතත් එම සසර දුකට ම වැටෙන බව බෝසතාණන්ට වැටහිණි. එහෙයින් උද්දකරාමපුත්‍ර තුමාගෙන් ද සමුගෙන පිටත්ව ගියේ ය. එතැනින් ගුරුවරුන් සෙවීම අවසන් විය. ඉන් ඔබ්බට ඉගැන්වීමට සමත් ගුරුවරයෝ ද මේ මිහිපිට එද නො සිටියහ. එබැවින් මෙතැන් සිට ස්ව උත්සාහයෙන් ම සත්‍යය සොයා ගත යුතුයයි එතුමා අදිටන් කරගත්තේ ය.

ක්‍රියාකාරකම 6.1

පහත සඳහන් ප්‍රකාශ කවුරුන් විසින් කා හට ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ ද යි දක්වන්න.

ප්‍රකාශය	කවුරුන් විසින්	කාහට
1. දරුවෙහි, මේ අමුත්තා ගැන විමසිල්ලෙන් සිටිමු.		
2. ඔබටත් පසුව පැවිදි වීමට ඉඩ ලැබෙනු ඇත.		
3. දැන් අපි දෙදෙනාම විමුක්තියෙන් සමාන වෙමු.		
4. මහරජ, මම කිසිසේත් කම්පුළ සොයන්නෙක් නොවෙමි.		
5. දේවයන් වහන්ස, අමුතු කෙනෙක් නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙති.		

ක්‍රියාකාරකම 6.2

දී ඇති වචන ඇසුරෙන් පහත සඳහන් ඡේදයේ හිස්තැන් පුරවන්න.

(අනෝමා, අජටසමාපත්තිලාභි, ආළාරකාලාම, කළකිරෙන්නට, පැවිද්ද, ජීවිතය, විමුක්ති, නාටිකාංගනාවන්ගේ, ධ්‍යාන, ගිහිගෙයින්, ගුරුවරුන්, රාහුල)

සතර පෙර නිමිති දැකීමෙන් ..... පිළිබඳ කළකිරී සිටි සිදුහත් බෝසතාණන්ට ..... විකාර දැකීම තවත් ජීවිතය ගැන ..... හේතුවක් විය ..... කුමරුගේ ඉපදීම ද තවත් බන්ධනයකි. මේ සියල්ල ගැන සිත බෝසත් තුමා ..... නික්මෙන්නට සිතා ඡන්ත ඇමතියාගේ ද සහය ඇතිව කන්ථක අසු පිට නැගී රජවාසලින් නික්මුණේ සසර දුකින් මිදී බුදුබව පතාගෙන ය.

..... ගං තෙරට ගොස් තවුස් ..... ලැබුවේ එහි පළමු පියවර ලෙස ය. දුකින් මිදීමේ මග දැනගන්නට නම් ..... සොයා යා යුතු යැයි සිතූ සිදුහත් තාපස තුමා පළමුව පියනගන ලද්දේ ..... නම් ගුරුවරයා වෙත ය. එතුමා ළඟ පැවති මාවත වූයේ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය දක්වා වූ ..... මාර්ගය යි. එය තමන් සොයන මාවත නොවන බව වටහා ගත් සිදුහත් තාපස තුමා උද්දකරාමපුත්ත නම් ..... ආචාර්යවරයා වෙත පිය නැගුවේ ය. එහෙත් එතුමා ළඟ ද තමන් සොයන ..... මාවත නොමැති බව තේරුම් ගත් සිදුහත් තාපස තුමා එය තමා ම සොයාගත යුතු යැයි සිතී ය.

ජීවිතයට ඔවදනක්

**“අත්තානමෙව පයමං
පතිරූපෙ නිවෙසයේ”**

පළමුව තමා ම සුදුසු ගුණයෙහි පිහිටිය යුතු ය.

පුහුණුවට

උජුං ජානපදො රාජා - හිමවන්තසස පසසතො
ධන විරියෙන සම්පනෙනා - කොසලෙසු නිකෙතිනො
ආදිච්චා නාම ගොතෙන - සාකියා නාම ජාතියා
තමහා කුලා පබ්බජ්කොමහි රාජ - න කාමෙ අභිපතථයං

(සු.නි. පබ්බජ්ජා සූත්‍රය)